

Sæpe maris pars intus erat, tamen ipse trementi
 Carmina ducebam qualiacunque manu.
 Nunc quoque contenti strident Aquilone rudentes;
 Inque modum tumuli concava surgit aqua.
 Ipse gubernator tollens ad sideras palmas,
 Exposcit votis, immemor artis operam.
 Quocunque aspexi, nihil est nisi mortis imago,
 Quam dubia timeo mente, timensque precor.
 Contingam portum, portu terrebor ab ipso,
 Plus habet infesta terra timoris aqua.
 Nam simul insidiis hominum pelagique laboro,
 Et faciunt geminos ensis & unda metus.
 Ille meo vereor ne speret sanguine predam:
 Hæc titulum nostræ mortis habere velit.
 Barbara pars læva est avidæ substructa rapinæ;
 Quam cruor & cædes, bellaque semper habent.
 Cumque sit hybernis agitata fluctibus æquor,
 Pectora sunt ipso turbidiora mari.
 Quo magis his debes ignoscere candide lector,
 Si spe sint, ut sunt inferiora tua.
 Non hæc in nostris, ut quondam, scribimus hortis:
 Nec consuecte meum lectule corpus habes.
 Jactor in indomito brumali luce profundo,
 Ipsaque cæruleis charta feritur aquis.
 Improba pugnat hyems, indignaturque quod ausum
 Scribere, se rigidas incutiente minas.
 Vincat hyems hominem: sed eodem tempore, quæso,
 Ipse modum statuum carminis, illa fusi.

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * *

* *

*

PUBLII OVIDII NASONIS

TRISTIUM

LIBER SECUNDUS.

AD AUGUSTUM CÆSAREM

ARGUMENTUM.

Precatur Augustum Ovidius, ut si non reditum velit, mitius tamen ac tutius exsilium concedat. Dicitque se tentare, si forte carmina, quæ illi antea nocuere, nunc possint salutem reddere: quemadmodum Aehillis hasta, quæ Telephum & vulneravit, & sanavit. Longo igitur & artificioso carmine conatur Cæsarem placare, ostendens se multa de eo scripsisse. Enumeratque Poetas alios quamplurimos, qui nunquam ulla clade affecti sunt, quamvis mordacia aut turpia poemata ediderint.

Quid mihi vobiscum est, infelix cura libelli,
 Ingenio perii qui miser ipse meo.
 Cur modo damnatas repeto mea carmina, Musas?
 An semel est pœnam commeruissè parum?
 Carmina fecerunt ut me cognoscere vellent
 Omne non fausto sœmina virque meo.
 Carmina fecerunt ut me moreque notaret
 Jampridem invisa Cæsar ab arte meos.
 Deme mihi studium, vitæ quoque crimina demes:
 Acceptum refero verbis esse nocens.
 Hoc pretium vitæ, vigilatorumque laborum
 Cepimus, ingenio est pœna reperta meo.
 Si saperem, doctas odissem jure sorores,
 Numina cultori perniciosâ suo.
 At nunc tanta meo comes est infania morbo,
 Saxa memor refero rursus ad icta pedem.

Neve quibus scribam possis dubitare, libellus
 Quatuor hos versus è tribus unus habet.
 Este procul vittæ tenues, insigne pudoris,
 Quæque tegis medios insिता longa pedes,
 Nil, nisi legitimum, concessaque furta canemus:
 Inque meo nullum carmine crimen erit.
 Ecquid ab hac omnes rigidas summovimus arte,
 Quas stola contingi, vittaque sumpta vetat?
 At matrona potest alienis artibus uti,
 Quodque trahat, quamvis non doceatur habet.
 Nil igitur matrona legat, quæ carmine ab omni
 Ad delinquendum doctor esse potest.
 Quodcumque attigerit [si qua est studiosa sinistri]
 Ad vitium mores instruet inde suos.
 Sumpserit annales [nihil est hirsutus illis]
 Facta sit unde parens Ilia, nempe leget.
 Sumpserit Aeneadam, genitrix ubi prima requiret,
 Aeneadam genitrix unde sit alma Venus.
 Persequar inferius (modò si licet ordine ferri)
 Possè nocere animis carminis omne genus.
 Non tamen idcirco crimen liber omnis habebit:
 Nil prodest, quod non lædere possit idem.
 Igne quid utilius si quis tamen urere testæ
 Comparat, audaces instruit igne manus.
 Eripit interdum, modò dat medicina salutem:
 Quæq; juvet, monstrat, quæque sit herba nocens.
 Et latro, & cautus præcingitur ense viator,
 Ille sed insidias, hic sibi portat opem.
 Discitur innocuas ut agat facundia causas,
 Protegit hæc fontes, immeritosque premit.
 Sic igitur carmen recta si mente legatur.
 Constabit nulli posse nocere meum.
 Et tandem vitium quicumque hic concipit, errat,
 Et nimium scriptis arrogat ille meis,
 Ut tamen hoc fatear, ludi quoque semina præbeant
 Nequitia, tolli tota theatra jube,
 Peccandi causam quam multi sæpe dederunt,
 Martia cum durum sternit arena solum.

Tol-

Tollatur Circus; non tuta licentia Circi est:
 Hic sedet ignoto juncta puella viro.
 Cum quædam spatientur in hac, ut amator eodem
 Conveniat, quare porticus ulla patet?
 Quis locus est templis angustior? hæc quoque vitet,
 In culpam si qua est ingeniosa suam.
 Cum steterit Jovis æde; Jovis succurret in æde,
 Quam multas matres fecerit ille Deus.
 Proxima adorantis Junonis templa subibit.
 Pellicibus multis indoluisse Deam.
 Pallade conspecta, natum de crimine virgo
 Sustulerit quare quæret Erichthonium.
 Venerit in templum magni tua numina Martis,
 Stat Venus ultori juncta viro ante fores.
 Isis æde sedens cur hanc Saturnia quæret,
 Egerit Ionio, Bosphorioque mari.
 In Venerem Anchises, in Lunam Latmius heros,
 In Cererem Jason, qui referatur, erit.
 Omnia perverfas possunt corrumpere mentes:
 Stant tamen illa suis omnia tuta locis.
 At procul à scripta solis meretricibus arte
 Summovet ingenuas pagina prima manus.
 Quæcumque erumpit, qua non finit ire sacerdos,
 Protinus hæc vetiti criminis acta rea est.
 Nec tamen est facinus molles evolvere versus;
 Multa licet castæ non facienda legant.
 Sæpe supercilli nudas matrona severi,
 Et Veneris stantes ad genus omne videt.
 Corpora Vestales oculi meretricia cernunt:
 Nec domino pænæ res ea causa fuit.
 At cur in nostra nimia est lascivia Musa?
 Curve meus cuiquam suadet amare liber?
 Nil nisi peccatum, manifesta que culpa fatenda est:
 Pænitet ingenii, judicique mei.
 Cur non Argolicis potius quæ concidit armis,
 Vexata est iterum carmine Troja meo.
 Cur tacui Thebas? & mutua vulnera fratrum?
 Et septem portas sub duce quamque suo?

Non

Non mihi materiam bellatrix Roma negabat:
 Et pius est patriæ facta referre labor.
 Denique cum meritis impleveris omnia Cæsar,
 Pars mihi de multis una canenda fuit.
 Utque trahunt oculos radiantia lumina Solis,
 Traxissent animum sic tua facta meum.
 Arguor immerito: tenuis mihi campus aratur,
 Illud erat magnæ fertilitatis opus.
 Non ideo debet pelago se credere, siqua
 Audet in exiguo ludere cymba lacu.
 Forſan & hoc dubitem, numeris levioribus aptus
 Sim fatiſ, in parvos ſufficiamque modos.
 At ſi me jubeas domitos Jovis igne gigantes
 Dicere, conantem debilitabit onus.
 Divitiſ ingenii eſt immania Cæſariſ acta
 Condere, materia ne ſuperetur opus.
 Et tamen auſus eram, ſed detrectare videbar,
 Quodque nefas, damno viribus eſſe tuis.
 Ad leve ruſſus opus, juvenilia carmina, veni,
 Et falſo movi pectus amore meum.
 Non equidem vellem, ſed me mea fata trahebant,
 Inque meas pœnas ingenioſus eram.
 Hei mihi cur didici? cur me docuere parentes?
 Litteraque eſt oculos ulla morata meos?
 Hæc tibi me inſivum læſcivia fecit, ob artes,
 Quas ratus eſ vetitos follicitare toros.
 Sed neque me nuptæ didicerunt facta magiſtro,
 Quodque parum novit, nemo docere poteſt.
 Sic ego delicias, & mollia carmina feci,
 Strinxerit ut nomen fabula nulla meum.
 Nec quiſquam eſt adeo media de plebe maritus,
 Ut dubius vitio ſit pater ille meo.
 Crede mihi, diſtant mores à carmine noſtro:
 Vita verecunda eſt, Muſa jocoſa mea eſt.
 Magnaque pars mendax operum eſt, & ficta meorum,
 Plus ſibi permiſit compoſitore ſuo.
 Nec liber indicium eſt animi, ſed honeſta voluntas
 Plurima mulcendis auribus apta refert.

Accius

Pecius eſſet atrox, conviva Terentiuſ eſſet,
 Eſſent pugnaces, qui fera bella canunt.
 Denique compoſui teneros non ſolus amores:
 Compoſito pœnas ſolus amore dedi.
 Quid niſi cum multo Venerem confundere vino
 Præcepit Lyrici Teja Muſa ſeniſ?
 Leſbia quid docuit Sappho, niſi amare puellas?
 Tuta tamen Sappho, tutuſ & ille fuit.
 Nec tibi Battiade nocuit, quod ſæpe legenti
 Delicias verſu faſſus eſ ipſe tuas.
 Fabula incundi nulla eſt ſine amore Menandri,
 Et ſolet hic pueriſ virginibuſque legi.
 Iliuſ ipſa quid eſt, niſi turpiſ adultera, de qua
 Inter amatoreſ pugna virumque fuit?
 Quid priuſ eſt illic flamma Chryſeidoſ, aut quæ
 Fecerit iratoſ rapta puella duceſ?
 Aut quid Odylea eſt, niſi fœmina propter amoreſ,
 Dum vir abeſt, multis una petita prociſ?
 Quid niſi Mæonideſ Venerem Martemque ligatoſ
 Narrat in obicæno corpora preſſa toro?
 Unde niſi indicio magni ſciremuſ Homeri,
 Hoſpitiſ igne duaſ incaliſſe Deaſ?
 Omne genuſ ſcripti gravitate Tragædia vincit:
 Hæc quoque materiam ſemper amoris habet.
 Nam quid in Hippolyto eſt, niſi fœvæ flâma novercæ?
 Nobiliſ eſt Canace fratriſ amore ſui.
 Quid num Tantalideſ agitante Cupidine curruſ
 Piſæam Phrygiuſ vexit eburnuſ equiſ?
 Tingeret ut ferruſ natorum ſanguine mater,
 Concituſ à læſo fecit amore dolor.
 Fecit amor ſubitaſ volucreeſ cum pellice regem,
 Quæque ſaum luget nunc quoque mater Itym.
 Si non Europem frater ſceleratuſ amaſſet,
 Averſoſ ſoliſ non legeremuſ equoſ.
 Impia nec tragicos tetigiſſet Scylla cothurnoſ,
 Ni patrium crinem deſecuiſſet amor.
 Qui legiſ Eleſiran, & egenteſ mentis Oreſtem,
 Aegiſti crimem, Tyntaridoſque legiſ.

H

Nara

Nam quid de tetrico referam domitore Chimææ,
 Quem letho fallax hospita pene dedit?
 Quid loquar Hermionen? quid te Schæneia virgo?
 Teque Micenæo Phæbas amata duci?
 Quid Danaen, Danaesque nurum? matremque Lyæi
 Hemonaque? & noctes quæ coiere duas?
 Quid generum Pelia? quid Thesea quidve Pelasgum
 Iliacam tetigit qui rate primus humum?
 Huc Jole, Pyrrhique parens, huc Herculis uxor,
 Huc accedat Hylas, Iliacusque puer.
 Tempore deficiat, tragicos si persequar ignes,
 Vixque meus capiet nomina nuda liber.
 Est & in obscænos deflexa Tragedia risus,
 Multaque præteriti verba pudoris habet.
 Nec nocet auctori, mollem qui fecit Achillem,
 Infregisse suis fortia facta modis.
 Junxit Aristides Milesia crimina secum,
 Pulsus Aristides nec tamen urbe sua est.
 Nec qui descripsit corrumpi semina matrum
 Eubius impuræ conditor historiae.
 Nec qui composuit nuper Sybaritida, fugit,
 Nec qui concubitus non tacuere suos.
 Sunt ea doctorum monumentis mista virorum,
 Muneribusque ducum publica facta patent.
 Neve peregrinis tantum defendar ab armis,
 En Romanus habet multa jocosa liber.
 Utque suo Martem cecinit gravis Ennius ore,
 Ennius ingenio maximus arte rudis.
 Explicat ut causas rapidi Lucretius ignis,
 Causarumque triplex vaticinatur opus.
 Sic sua lascivo cantata est sæpe Catullo
 Fæmina, cui falsum Lesbia nomen erat.
 Nec contentus ea, multos vulgavit amores,
 In quibus ipse suum fassus adulterium est.
 Par fuit exigui, similisque licentia Calvi,
 Detexit variis qui sua facta modis.
 Quid referam Ticideæ? quid Memmi carmè? apud quos
 Nomen adest rebus, nominibusque pudor.

Cin-

Cinna quoque his comes est, Cinaque procatior Anser,
 Et leve Cornifici, parque Catonis opis.
 Et quorum libris modo dissimulata per illos,
 Nomine nunc legitur dicta Metelle tuo.
 Is quoque Phasiacas Argon qui duxit in undas,
 Non potuit Veneris furta tacere suæ.
 Nec minus Hortensi, nec sunt minus improba Servi
 Carmina: quis dubitet nomina tanta sequi?
 Vertit Aristidem Sisenna nec obsuit illi,
 Historiæ turpes inservisse jocos.
 Nec fuit opprobrio celebrasse Lycorida Gallo,
 Sed linguam nimio non tenuisse mero.
 Credere juranti durum putat esse Tibullus,
 Hoc etiam de se, quod neget illa viro.
 Fallere custodem demum docuisse fatetur,
 Sequè sua miserum nunc ait arte premi.
 Sæpe velut gemmam dominæ signumque probaret,
 Per causam meminit se tetigisse manum.
 Utque refert, digitis sæpe est nutuque locutus,
 Et tacitam mensæ duxit in orbe notam.
 Et quibus è succis abeat de corpore livor
 Impresso fieri qui solet ore, docet.
 Denique ab incauto nimium petit ille marito,
 Se quoque uti servet, peccet ut illa minus.
 Scit cui latretur, cum solus obambulat ipse,
 Cui toties clausas exeret ante fores.
 Multaque dat furti talis præcepta, docetque
 Qua nuptæ posset fallere ab arte viros.
 Nec fuit hoc illi fraudi, legiturque Tibullus,
 Et placet, & jam te principe notus erat.
 Invenies eadem blandi præcepta Properti,
 Districtus minima nec tamen ille nota est.
 His ego successi, quoniam præstantia candor
 Nomina vivorum dissimulare jubet.
 Non timui [fateor] ne qua tot jere carinæ,
 Naufraga servatis omnibus una foret.
 Sunt aliis scriptæ, quibus alca ludatur, artes:
 Hoc est ad vestros non leve crimen avos.

H 2

Quid

Quid valeant tali, quo possis plurima jactu
 Figere, damnosos effugiasque canes.
 Tætera quos habeat numeros distante vocato,
 Mittere quo deceat, quo dare missa modo.
 Discolor ut recto grassetur limite miles,
 Cum medius gemino calculus hoste perit.
 Ut mage velle sequi sciat, & revocare priorem,
 Nec tuto fugiens incomitatus eat.
 Parva sedet ternis instructa tabella lapillis,
 In qua vicisse est continuasse suos.
 Quique alii lusus (neque enim nunc persequar omnes)
 Perdere rem charam tempora nostra solent.
 Ecce canit formas alius, jactuque pilarum:
 Hic artem nandi præcipit, ille trochi.
 Composita est aliis fuscandi cura coloris:
 Hic epulis leges, hospitioque dedit.
 Alter humum de qua fingantur procula, monstrat,
 Quæque docet liquido testa sit apta mero.
 Talia ludantur fumoso mense Decembri,
 Quæ jam non ulli composuisse nocet.
 His ego deceptus, non tristia carmina feci,
 Sed tristis nostros pæna secuta jocos.
 Denique non video tot de scribentibus unum,
 Quem sua perdidit Musa: repertus ego.
 Quid si scripsissem mimos obscæna iocantes,
 Qui semper ficti crimen amoris habent?
 In quibus assidue cultus procedit adulter,
 Verbaque dat stulto callida nupta viro.
 Nubilis hic virgo, matronaque, virque, puerque
 Spectat, & ex magna parte senatus adest.
 Non satis incestis temerari vocibus aures:
 Assuescunt oculi multa pudenda pati.
 Cumque sefellit amans aliqua novitate maritum,
 Plauditur, & magno palma favore datur.
 Quodque minus prodest, pæna est lucrosa poetæ,
 Tantaque non parvo crimina prætor emit.
 Inspice ludorum sumptus Auguste tuorum,
 Empta tibi magno talia multa leges.

Hæc

Quæque tibi est linguæ facundia, confer in illud,
 Ut doceas votum posse valere meum.
 Quo quisque est major, magis est placabilis iræ:
 Et faciles motus mens generosa capit.
 Corpora magnanimo satis est prostrasse leoni,
 Pugna suum finem, cum jacet hostis, habet.
 At lupus, & turpes instant morientibus urfi,
 Et quæcunque minor nobilitate fera est.
 Majus apud Trojam forti quid habemus Achille?
 Dardanii lacrymas non tulit ille senis?
 Quæ ducis Aemathii fuerit clementia, Pharos,
 Præclarique docent funeris exequiæ.
 Neve hominum referam flexas ad mitius iras,
 Junonis gener est, qui prius hostis erat.
 Denique non possum nullam sperare salutem,
 Cum non sit pænæ causa cruenta meæ.
 Non mihi quærenti pessundare cuncta petitum
 Cæsareum caput est, quod caput orbis erat.
 Non aliquid dixi, violentaque lingua locuta est,
 Lapsæ sunt nimio verba profana mero.
 Infamia quod crimen viderunt lumina, plector:
 Peccatumque oculos est habuisse meos.
 Non equidem totam possum defendere culpam,
 Sed partem nostri criminis error habet.
 Spes igitur superest, facturum ut molliat ipse
 Mutati pænâ conditione loci.
 Hoc utinam nitidi solis prænunciis ortus
 Afferat admisso Lucifer albus equo.

ELEGIA VI.

ARGUMENTUM.

Hac etiam elegia amici fidem laudat, quam eti-
 amsi velit, minime dissimulare posse ostendit:
 cujus consilio si usus fuisset, fatetur se incolu-
 men semper esse potuisse. Denique illum preca-
 tur, ut ei Augustum mitiorem reddat, quo is
 sibi exsilio locum mutet: quandoquidem nulli
 sceleri se obnoxium esse sciat.

Foc.

Scilicet ut victus repetit gladiator arenam,
 Et redit in tumidas naufraga puppis, aquas.
 Forfitan ut quondam Teuthrantia regna tenenti,
 Sic mihi res eadem vulnus opemque feret.
 Musaque quæ movit, motam quoque liniet iram,
 Exorant magnos carmina sæpe Deos.
 Ipse quoque Aufonias Cæsar matresque nurisque
 Carmina turrigeræ dicere iussit Opi.
 Iusserat & Phæbo dici, quo tempore ludos
 Fecit, quos ætas aspicit una semel.
 His precor exemplis tua nunc mitissime Cæsar
 Fiat ab ingenio mollior ira meo.
 Illa quidem iusta est, nec me meruisse negabo,
 Non adeo nostro fugit ab ore pudor.
 Sed nisi peccassem, tu quid concedere posses?
 Materiam veniæ fors tibi nostra dedit.
 Si quoties peccant homines, sua fulmina mittat
 Jupiter, exiguo tempore inermis erit.
 Nunc ubi deonuit, strepituque exterruit orbem,
 Parum discussis aera reddit aquis.
 Jure igitur genitorque Deum, rectorque vocatur,
 Jure capax mundus nil Jove majus habet.
 Tu quoque cum patriæ rector dicare, paterque,
 Utere more Dei nomen habentis idem.
 Idque facis, nec te quisquam moderatius unquam
 Imperii potuit frena tenere sui.
 Tu veniam Partho superato sæpe dedisti,
 Non concessurus quam tibi victor erat.
 Divitiis etiam multos & honoribus auctos
 Vidi, qui tulerant in caput arma tuum.
 Quæque dies bellum, belli tibi sustulit iram,
 Parsque simul templis utraque dona tulit.
 Utque tuus gaudet miles qui vicerit hostem,
 Sic cur se victum gaudeat, hostis habet.
 Causa mea est melior, quia non contraria dicor
 Arma, nec hostiles esse secutus opes.
 Per mare, per terras, per tertia numina juro,
 Per te præsentem conspicuumque Deum.

Hunc

Hunc animum favisse tibi vir maxime, meque,
 Qua sola potui, mente fuisse tuum.
 Optavi peteres cælestia sidera tarde.
 Parsque fuit turbæ parva precantis idem.
 Et pia thura dedi pro te, cumque omnibus unus
 Ipse quoque adiuvî publica vota meis.
 Quid referam libros, illos quoque, crimina nostra,
 Mille locis plenos nominis esse tui?
 Inspice majus opus, quod adhuc sine fine reliqui,
 In non credendos corpora versa modos.
 Invenies vestri præconia nominis illic,
 Invenies animi pignora multa mei.
 Non tua carminibus major sit gloria, nec quo
 Ut major fiat, crescere possit, habet.
 Fama Jovis superest, tamen hunc sua facta referri,
 Et se materiam carminis esse juvat.
 Cumque Gigantei memorantur prælia belli
 Credibile est lætum laudibus esse suis.
 Te celebrant alii, quanto decet ore, tuasque
 Ingenio laudes uberiore canunt.
 Sed tamen ut fuso taurorum sanguine centum,
 Sic capitur minimo thuris honore Deus.
 Ah ferus, & nobis nimium crudelior hostis,
 Delicias legit qui tibi cunque meas.
 Carmina ne nostris sic te venerantia libris,
 Judicio possint candidiore legi.
 Esse sed irato quis te mihi possiet amicus?
 Vix tunc ipse mihi non inimicus eram.
 Cum cæpit quassata domus subsidere, partes
 In proclinatas omne recumbit onus.
 Cunctaque fortuna rimam faciente dehiscunt:
 Ipsa suo quædam pondere tracti ruunt.
 Ergo hominum quæsitum odium mihi carmine, quæque
 Debuit, est vultus turba secuta tuos.
 At meminî, vitamque meam moreque probabas,
 Illo, quem dederas prætereuntis equo.
 Quod si non prodest, & honesti gloria nulla
 Redditur, at nullum crimen adeptus eram.

Nec

Nec male commissa est nobis fortuna reorum,
 Visque decem decies inspicienda viris.
 Res quoque privatas statui sine crimine iudex,
 Deque mea facta est pars quoque victa fide.
 Me in serum potui, si non extrema nocerent,
 Iudicio tutus non semel esse tuo.
 Ultima me perdunt, imoque sub aequore naerigit
 Incolumen toties una procella ritem.
 Nec mihi pars nocuit de gurgite parva, sed omnes
 Pressere hoc fluctus, Oceanusque caput.
 Cur aliquid vidi? cur noxia lumina feci?
 Cur imprudenti cognita culpa mihi est?
 Inscius Actæon vidit sine veste Dianam,
 Præda suas canibus non minus ille fuit.
 Scilicet in superis etiam fortuna luenda est:
 Nec veniam læso numine casus habet.
 Illa namque die, qua me malus abstulit error,
 Parva quidem periit, sed sine labe, domus.
 Sic quoque parva tamen, patrio dicatur ut ævo
 Clara, nec ullius nobilitate minor.
 Et neque divitiis, nec paupertate notanda est
 Vnde sit in neutrum conspiciendus eques.
 Sic quoque nostra domus vel censu parva, vel ortu
 Ingenio certe non latet illa meo.
 Quo videar quamvis nimium juveniliter usus,
 Grande tamen toto nomen ab orbe fero.
 Turbaque doctorum Nasonem novit, & audeat
 Non fastiditis annumerare viris.
 Corruit hæc igitur Musis accepta sub uno,
 Sed non exiguo crimine lapsa domus.
 Atque ea sic lapsa est, ut surgere, si modo læsi
 Ematuruerit Cæsaris ira, queat.
 Cujus in eventu pænæ clementia tanta est,
 Vt fuerit nostro lenior ira metu.
 Vita data est, citraque necem tua consistit ira.
 O princeps parce viribus use tuis.
 Insuper accedunt, te non adimente, paternæ,
 Tanquam vita parum muneris esset, opes.

Nec

Nec mea decreto damnasti facta Senatus,
 Nec mea selecto iudice iusta fuga est.
 Tristibus invecus verbis (ita principe dignum est)
 Vultus es offensas, ut decet, ipse tuas.
 Adde quod edictam quanvis immitte, minaxque
 At tamen in pænæ nomine lenè fuit.
 Quippe relegatus non exul dicor in illo,
 Parcaque fortunæ sunt tibi verba meæ.
 Nulla quidem sana gravior mentisque potentia
 Pænæ est, quam tanto displicuisse viro.
 Sed solet interdum fieri placabile nuncen:
 Nube solet pulsa candidus ire dies.
 Vidi ego pampineis oneratam vitibus ulmum,
 Quæ fuerat sævo fulmine tacta Jovis.
 Ipse licet sperare vetes, sperabimus, æque
 Hoc unum fieri te prohibente potest.
 Spes mihi magna subit, cum te, mitissime princeps,
 Spes mihi, respicio cum mea facta, cadit.
 Et veluti ventis agitantibus æquora, non est
 Aequalis rabies, continuusque furor.
 Sed modo subfidunt, intermissique silescent,
 Vimque putes illos deposuisse suam.
 Sic abeunt, redeuntque mihi, variantque timores,
 Et spem placandi dantque negantque tui.
 Per superos igitur, qui dant tibi longa, dabuntque
 Tempora, Romanum si modo nomen anant,
 Per patriam, quæ te tuta & secunda parente est,
 Cujus & in populo pars ego nuper eram.
 Sic tibi, quem semper factis, animoque mereris,
 Reddatur gratæ debitus urbis honor.
 Livia sic tecum sociales impleat annos,
 Quæ, nisi te, nullo conjuge visa fuit:
 Quæ si non esset, cælebs te vita deceret:
 Nullaque, cui posses esse maritus, erat,
 Sospite sic te sit natus quoque sospes: & olim
 Imperium regat hoc cum seniore senex:
 Efficiantque, tui fidus juvenile nepotes;
 Per tua, perque sui facta parentis eant:

Sic

Sic affueta tuis semper victoria castris
 Nunc quoque se præstet, notaque signa petat:
 Aufoniumque Ducem solitis circumvolet alis:
 Ponat & in nitida laurea ferta coma:
 Per quem bella geris, cujus nunc corpore pugnas;
 Auspicium cui das grande, Deosque tuos:
 Dimidioque tui præfens es, & aspicias Urbem;
 Dimidio procul es, sævaque bella geris
 Hic tibi sic redeat superato victor ab hoste;
 Inque coronatis fulgeat altus equis,
 Parce, præcor; fulmenque tuum fera tela reconde;
 Heu nimium misero cognita tela mihi!
 Parce Pater Patriæ; nec nominis immemor hujus
 Olim placandi spem mihi tolle tui.
 Non precor, ut redeam; quamvis majora petitis
 Credibile est magnos sæpe dedisse Deos.
 M tuis exsilium si das, propiusque roganti;
 Pars erit è pœna magna levata mea,
 Ultima perpetior medius projectus in hostes.
 Nec quisquam patria longius exsul abest.
 Solus ad egressus missus septemplex Istris,
 Parthasæ gelido virginis axe premor.
 Iazyges, & Colchi, Metereaque turba, Getæque;
 Danubii mediis vix prohibentur aquis.
 Cumque alii causa tibi sint graviore fugati,
 Ulterior nulli, quam mihi, terra data est.
 Longius hac nihil est, nisi tantum frigus & hostis;
 Et maris adstricto quæ coit unda gelu.
 Hactenus Euxini pars est Romana sinistri;
 Proxima Basternæ, Sauromatæque tenent.
 Hæc est Aufonio sub jure novissima, vixque
 Hæsit in imperii margine terra tui.
 Vnde precor supplex ut nos in tuta releges:
 Ne sit cum patria pax quoque adempta mihi.
 Ne timeam gentes, quas non bene submovet Ister:
 Neve tuus possim civis ab hoste capi.
 Fas prohibet Latio quemquam de sanguine natum
 Cæsaribus salvis barbara vincla pati.

Per-

Perdiderint cum me duo crimina, carmen & error;
 Alterius facti culpa silenda mihi.
 Nam non sum tanti, ut renovem tua vulnera, Cæsar;
 Quem nimio plus est indoluisse semel.
 Altera pars superest; qua turpi crimine tactus
 Arguor obscæni doctor adulterii.
 Fas ergo est aliqua cælestia pectora falli,
 Et sunt notitia multa minora tua?
 Vtque Deos, cælumque simul sublime tuenti
 Non vacat exiguis rebus a lesse Jovi.
 Ex te pendentem sic dum circumspicis orbem,
 Effugiunt curas inferlora tuas.
 Scilicet imperii princeps statione relicta
 Imparibus legeres carmina facta modis?
 Non ea te moles Romani nominis urget,
 Inque tuis humeris tam leve fertur onus,
 Lufibus ut possis advertere numen ineptis,
 Excutiasque oculis otia nostra tuis.
 Nunc tibi Pannonia est, nunc Illyris ora domanda,
 Rhetica nunc præbent, Thraciæque arma metum.
 Nunc petit Armenius pacem, nunc porrigit arcus
 Parthus eques, timida captaque signa manu.
 Nunc te prole tua juvenem Germania sentit,
 Bellaque pro magno Cæsare hæbet.
 Denique ut in tanto, quantum non exstitit unquam,
 Corpore pars nulla est, quæ labet imperii.
 Urbs quoque te, & legum lassat tutela tuarum,
 Et morum, similes quos cupis esse tuos.
 Non tibi contingunt, quæ gentibus otia præstas,
 Bellaque cum multis irrequieta geris.
 Miror in hoc igitur tantarum pondere rerum,
 Numquam te nostros evoluisse jocos?
 At si (quod mallet) vacuus fortasse fuisses,
 Nullum legisses crimen in arte mea.
 Illa quidem fateor frontis non esse severæ
 Scripta, nec à tanto principe digna legi.
 Non tamen idcirco legum contraria jussis
 Sunt ea, Romanas erudiantque nurus.

Neve